

razjeda duševne in telesne moči. Vendar se v njihovem značaju leskeče tudi marsikateri biser; radodarni so, nad vse ljubijo slobodo in zemljo, ki jih je rodila. — Prav zanimljivo so opisani posamezni kantoni in njihove znamenitosti. Teško se človek loči od gorate Švice, katero nam riše pisatelj z živimi bojami.

V Švici smo se čudili krasoti, katero je tako obilno razsipala mati narava, a v Holandiji občudujemo delo človeških rok in vstrajnost človekovo v borbi z naravo. Najprej govori o zemlji Nizozemski, potem o stanovništvu in njegovem zgodovinskem razvoju, o cvetu nizozemske države ter o fizični kulturi. Naposled opisuje tudi važnejša mesta. O duševni kulturi sicer ne govori posebej, ali vendar omenja, na kaki stopinji stoji občna naobrazba. Tudi o Belgiji govori v dveh poglavjih. Naposled opisuje v štirih poglavjih Angleško. Na britanskem otočju ne nahajamo take prirodne krasote, kakor n. pr. na Francoskem ali v Švici, cela priroda je nekako resnobna, obnebje večidel oblačno, a naravi je prav primeren tudi miren in trezen značaj Angležev. Vse to nam podaja nekaj zanimljivega, nekaj novega in posebnega. Kakor druge države, tako je tudi Angleško pisatelj spretno obdelal. V kratkih ali jasnih črtah nam riše položaj države, notranje in zunanje razmere, svetle in temne strani. Obžalujemo osodo tužne Irske, ali z druge strani občudujemo njeno vstrajnost v dolgi borbi z močnejšim sovražnikom. Lepo nam slika pisatelj značaj angleškega naroda ter z nekoliko besedami omenja tudi naobrazbe. — Delo krasijo lepe slike in štiri zemljepisne karte, katere mnogo pomagajo pri čitanju.

Opisujoč Angleško, navaja pisatelj mnoga imena, pisana edino z angleškim pravopisom. Brez zamere smemo reči, da je angleški pravopis večini matičinih udov popolnoma neznan, zato je bi pisatelj dobro storil, ko bi važnejša imena napisal tudi z našim pravopisom. Čitatelj bi si mnogo lažje zapomnil imena, ko bi jih vedel dobro prečitati.

Vrlenu pisatelju želimo, da nam tudi ostale zvezke tako lepo napiše, ker tedaj bomo imeli krasno zemljepisno delo. Slovencem pa toplo priporočamo M. H., ker najbolje bomo pokazali našo slovansko vzajemnost, ako se bomo medsebojno podpirali in spoznavali

»**Petar Preradović.**« Izabrane pjesme. Uvod napisao Milivoj Šrepel. Sa slikom pjesnikovom. 8.° Str. LXXX+371. Cena 2:50 gld. — Že dolgo smo čutili potrebo, da se nam v primerni obliki v roke poda novo izdanje Preradovićevih pesmij. Staro izdanje od l. 1873. je že skoro popolnoma razprodano, a tudi oblika tega izdanja ni kaj spretna. — Občni želji je letos ustregla M. H., ker je v krasni obliki podarila narodu dela največjega pesnika hrvaškega. Lepšega daru res ni mogla dati M. H. mladini, kakor so Preradovićeve pesmi. Žal, da v tem izdanju ni cel Preradović! Nedostaje več prevodov in nedovršenih pesmij, kakor tudi obe drami »Vladimir i Kosara« in »Marko Kraljević«.

Tri manjših pesnikov je že dobro, da se samo »izbrane« reči pošljejo v svet, ali takega pesnika, kakor je Preradović, imel bi vendar vsakdo rad

celega. Kdor bo hotel imeti vsa njegova dela, moral bo poseči za starejšim izdanjem, a k čemu dvojni stroški?

Uvod v novo izdanje je napisal dr. Milivoj Šrepel, profesor na zagrebškem vseučilišču. Životopis je do l. 1856. od samega pesnika, a ostalo do njegove smrti l. 1872. je sestavil pisatelj po pismih na pesnikove znance in prijatelje. V starem izdanju je Preradovićeve pesmi ocenil dr. Fr. Marković; on je pesmi razmotrival bolj s stališča filozofičnega, a Šrepel razlikuje v pesnikovem delovanju dve perijodi in z gledišča kronološkega razmotruje, kakó so se v pesnikovi duši razvijale misli in čustva. Zdi se nam, da se je ocenjevalec preveč oziral na spiritizem, kateri je res vplival na pesnika in se očitno kaže v nekaterih pesmih, vendar ne takó, da bi se vsaka plemenitejša in lepša misel vzbudila v pesniku pod vplivom spiritizma.

Razdelitev pesmij je ista, kakor v I. izdanju. semtertje je kaj spremenjenega po rokopisih samega pesnika, nekoliko pesmij je tudi dodanih, katerih ni v starem izdanju ali so se našle pozneje. O pesmih samih ne moremo tukaj natančneje govoriti, ali Slovenci naj radi posegajo po Preradoviću, ki je gotovo eden največjih pesnikov slovanskih, a prvi pesnik svojega naroda.

Dragutin Hire: »**Hrvatsko Primorje**« (Slike, opisi i putopisi). 4.° sv. I+II. Str. 88. C. à 40 kr. — Ako kaj, mora vsakega rodoljuba zanimati opis njegove domovine, — onih krajev, kateri so mu najbolj k sreči prirasli. Zato bode vsakega pravega Hrvata zanimalo gorenje delo, katero mu bode prineslo polagoma opis jednega izmed najlepših krajev njegove domovine — »Kršnega Primorja«, katero se je razprostrlo na obalah jadranskega morja. V tem delu se bodo opisali in z lepimi slikami okrasili najznamenitejši primorski kraji, narod, kateri v njih prebiva in način njegovega življenja. Prva dva zvezka odgovarjata povsem tej zadači, zato jih je tudi jako laskavo sprejela kritika. Opisuje se tu svetoznana Opatija in njena okolica — hrvaška Nizza ali pa San Remo, zatim Ika in Lovrán, katera se po svoji lepoti približujeta Opatiji, pripoveduje se nam izlet na visoko Učko goro (Monte Maggiore, visoka 1412 m). Pisatelj vodi nas potem v središče narodnega življenja v Istriji — v kameniti Kastav, od ondot se podamo na Reko, katero si povse ogledamo, ne pozabivši niti njene zgodovine, niti starodavnega Trsata in njegovih znamenitostij, kakor tudi ne Grobničkega polja, kjer so junaški Hrvati zmagali divje Tatarje in rešili pobeglega ogrskega kralja Belo. Prav zanimivo in točno opisan je v drugem zvezku ribolov v hrvaškem Primorju, kateri je jako živahen, posebno ko pridejo tune (Thynnus vulgaris). V tem delu se nam obljubuje še več zanimivih opisov, med katerimi bodo osobito znameniti: »Ženitbeni običaji« in »Nekoji narodni običaji i svečanosti« (Nikolinje, Božić, koledvanje, Cvjetnica, uskrs, Jurjev dan itd.). Pisatelj kaj zanimivo pripoveduje vse pojedinosti, vendar takó, da ni čitatelju niti najmanj dosaden. On, znamenit prirodoslovec, upoznava nas tudi

z lepo božjo naravo in nam podava marsikatero zanimivost o flori in fauni onih krajev. Kar čini delo posebno zanimivo, so lepe in mnogobrojne slike, katere je narisala večja roka slikarja Venceslava Anderle-ta. Celo delo bode izšlo v 8—10 zvezkih, a veljalo bode 3 gld., kar je primeroma malo. Če bodo Hrvati nadaljevali opisovanje svoje lepe domovine, bodo izvestno

mного koristili zblizanju in združenju oddaljenih sinov svojega naroda, in marsikateri bogataš, kateri se je morda odpravljal v tuje zemlje, da troši tamkaj na potovanju novce, podal se bode raje po svoji lepi domovini, počel jo bode bolj ceniti, ko spozna njemu dosedaj neznanje njene krasote. Da bi tudi mi Slovenci imeli skoro kako slično delo!

—2.

Raznoterosti.

Naše slike.

Podoba **Trnovske cerkve** v Ljubljani ima vsekakor slikarski učinek; idilična cerkvena lega ob bregu šumeče Gradašice, nadkriljujoč nizke hišice med zelenim drevjem in travniki, je obče priznana.

Pred 40 leti se tu še nista dvigala proti nebu visoka šibka zvonika ob prostorni cerkveni ladiji — temveč stala je le mala cerkvica (že l. 1730. po listinah), podružnica stolne cerkve ljubljanske. L. 1785. postane župnijska cerkev za predmestja Trnovo, Krakovo, del Gradišča in ljubljanskega barja. A kmalu se pokaže njena nezadostnost za številne župljane; pričele so se dolgotrajne obravnave o zidanju nove cerkve. Po nezveljivih zaslugah občespoštovanega tedajnega župnika Fr. Ks. Karun-a se je pričela nova gradba kresni dan l. 1854. s slovesnim blagoslovljenjem temeljnega kamna (belo nedeljo istega leta je bilo zadnje opravilo v stari cerkvici). Leta 1855. je bila dozidana in 25. novembra blagoslovljena; 7. junija 1857. pa so jo knezoškof A. Wolf slovesno posvetili.

Načrt novi cerkvi je izdelal inženir-asistent Schöbl. Sestavljen je v — navadno rečeno — »byzantinskem« slogu; v resnici to ni pravi izraz, temveč le neka mešanica¹⁾ raznih slogov se nam tu kaže — splošno prijaznega utisa zunaj kakor znotraj. Značaj ima oni centralne stavbe s pri nas nenavadnimi kori nad stranskima altarjema; presbyterijna zunanja apsida preide znotraj v ogelnato. — Dovršila se je ta lepa stavba in njena notranja oprava večinoma z milimi darovi, največ ljubljanskih meščanov.

Kamorkoli pogledaš v cerkvi, vidiš delo domačega uma. Lepi veliki zvon je vtil rajni A. Samassa; čvrste orgle na koru so delo slovečega orglarja farana Fr. Gorsiča; veliki altar je izdelal umni stavbar M. Tomec iz Št. Vida, tako tudi stranske in prižnico; vse podobe na altarjih (izvzemši Mencinger-jevega sv. Janeza Krst-

nika iz l. 1755.) in križevi pot je slikal spretni P. Kühnl; obhajilno mizo je izklesal Ig. Toman itd. J. S.

V severnem morju med ledovjem. Slika nam kaže prizor iz narave visoko gori na severu. Med strahovitim ledenim gorovjem gledamo življenje in trpljenje mornarjev v boju z vodo in ledom.

Mlada seljanka je slika posneta po slavnem slikarju Nikoli Mašić-u. Slika je pristen izraz iz domačega hrvaškega življenja — življenje samo; brdek, zdrav obraz, v katerem se zrcali nedolžno, veselo srce. Takih živih slik prav obilno želimo hrvaško-slovenskemu narodu.

† Lazar Lazarević.

Dne 10. februarija t. l. je umrl v Belgradu srbski pisatelj dr. Lazar K. Lazarević. Rodil se je 1. majnika l. 1851. v Šabcu. Začetne šole je obiskoval v rodnem mestu, a gimnazijo in pravo v Belgradu. Ali do pravniške stroke ni imel pravega veselja, šel je v Berlin in tamkaj študoval zdravništvo, tam je tudi dobil doktorsko diplomu. Potem je kot praktičen zdravnik živel v Belgradu in je postal celó zaupni zdravnik mladega kralja Aleksandra. Preobilni posli njegove službe mu niso dopuščali, da bi se mogel mnogo baviti s slovstvom. Pisal je malo, ali kar je pisal, zagotovilo mu je čast in slavo med najboljšimi srbskimi pisatelji.

Prvikrat se je javil na slovstvenem polju l. 1881., a l. 1886. je zbral svoje povesti in jih izdal pod naslovom »Šest pripovedaka.« Med temi sta posebno lepi dve: »Prvi put s ovce na jutrenje« in »Sve će to narod pozlatiti.« Te povesti kažejo izvrsten talent; Lazarević prav rad črta psihološko stran svojih junakov. Vendar je velik razloček med njim in Turgenjevom, ker Lazarević je optimist.

Zaradi njegovih zaslug ga je imenovala srbska akademija za svojega dopisujočega člana, a bil je tudi pravi ud srbskega učenega društva. On se je visoko vzdignil nad oni prepad, ki žalibog še vedno loči Srbe in Hrvate; on je bil iskren prijatelj bratovske zveze in vzajemnosti med obema plemenoma. Njegove povesti so preložene na razne jezike: ruski, češki, poljski, francoski in nemški.

Dobro bi bilo, ko bi tudi nam Slovincem kdo v lepem prevodu podal katero Lazarevićevih povesti.

Po »Viencu«.

¹⁾ Strokovnjak J. Graus piše o njej v graškem „Kirchenschmuck“ l. 1878., str. 118 „... sie hat aber nur Dekorationsglieder des romanischen Styles, der Gothie und Renaissance mit einer beneidenswerthen Ungenirtheit angewendet aufzuweisen“.